

TÜRKİYE'Yİ KİM YÖNETİYOR?

■ 05 Ağustos 2009

Basına ve kamuoyuna

Bakanlar, Bakanlıklar Ne Yapıyorlar? Ne Yapmalılar?

Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği ile ilgili verilen Yürütmeyi Durdurma Kararına karşı Başbakanlık ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yapılan itirazı reddetmiştir. Madencilik faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin yasa ve yönetmeliklere ilişkin dava süreçlerinin yakın geçmişini kısaca özetleyecek olursak,

Anayasa Mahkemesi; madencilik adı altında hiçbir çevre koruma kaygısı taşımadan, ülkemizin yeraltı varlıklarının küresel sermayeye peşkeş çekilmesi, Bergama hareketi ile elde edilen pek çok toplumsal ve hukuksal kazanımın yok edilmesi amacıyla 5177 sayılı Yasa ile değiştirilen 3213 sayılı Maden Yasası'nın 7. maddesini Anayasaya aykırı bularak 15.01.2009 tarihinde iptal etmişti. Aynı Anayasa Mahkemesi kararında, iptal kararının bir yıl sonra yürürlüğe gireceği belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin aynı tarihli kararıyla da, Çevre Kanunu'nun 10.maddesinde 13.05.2006 tarihinde 5491 sayılı Yasayla yapılan değişikliklerle getirilen "Petrol, jeotermal kaynaklar ve maden arama faaliyetleri, Çevresel Etki Değerlendirmesi kapsamı dışındadır" hükmü de iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesi bu iptal kararının ise altı ay sonra yürürlüğe gireceğini belirlemiştir.

Danıştay Sekizinci Dairesi, 10.02.2009 tarihli kararı ile Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararından sonra Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği'nin ve bu yönetmelikte yapılan değişikliklerin yasal dayanağını yitirdiğini ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslar arası sözleşmeleri gerekçe göstererek yönetmeliğin iptali istenen bütün maddeleri hakkında Yürütmeyi Durdurma kararı vermiştir.

Bunun üzerine Başbakanlık ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı söz konusu karara itiraz etmiş, ancak Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, Danıştay'ın 6. ve 8. Daireleri Müşterek Kurulu'nun verdiği Yürütmeyi Durdurma Kararı'nın hukuka uygun olduğunu belirterek yapılan itirazları ret etmiştir. 09.07.2009 tarihli Ret kararında;

"Kaldı ki, bir düzenleyici işlemin dayanağı yasa kuralının, Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi halinde, bu düzenleyici işlem bir idari davaya konu edilmemiş olsa bile, iptal kararından etkileneyeceği öğretide kabul edilmektedir. Bu durumda, Anayasa Mahkemesinin sözü edilen iptal kararlarının gerekçesi karşısında; esasları yasada belirlenmeyen bir faaliyeti Yönetmelikle düzenleyen, ayrıca bu faaliyetin ÇED belgesi aranmadan sürdürülmesine olanak sağlayan dava konusu Yönetmeliğin hukuksal dayanaktan yoksun kaldığı açıktır" denilmektedir.

Bu gerekçeye göre Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği'ne karşı dava açılmamış olsa dahi, bu yönetmeliğe dayanılarak verilecek izin ve ruhsatlarının Anayasa Mahkemesi kararı karşısında hukuka aykırı olacağı belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesi ile Danıştay'ın Yürütmeyi Durdurma ve Ret kararlarına göre 3213 sayılı Kanun'un 7 nci maddesinin ilk fıkrasında sayılan; "*Orman, muhafaza orman, ağaçlandırma alanları, kara avcılığı alanları, özel koruma bölgeleri, milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtı, tabiatı koruma alanı, tarım, mera, sit alanları, su havzaları, kıyı alanları ve sahil şeritleri, karasulan, turizm bölgeleri, alanları ve merkezleri ile kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri, askeri yasak bölgeler ve imar alanları ile mücavir alanları*"da iptal edilen yasa ve yönetmelik maddelerine göre alınan izin ve ruhsatların yasal dayanağı ortadan kalkmıştır.

Anayasa Mahkemesi ve Danıştay Kararlarından sonra; Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliğine dayanılarak verilen madencilik izinlerinin tamamı geri alınmalıdır.

Son günlerde başta Koza Altın İşletmeleri A.Ş. olmak üzere, maden şirketleri ve sektör temsilcileri madencilüğün önündeki engellemeler olarak yargı kararlarını göstermeye çalışmaktadırlar. Söz konusu kesimlerin Anayasa Mahkemesi ve Danıştay Kararını kendi ifadeleri ile "bypass edecek" girişimler içine girmeleri, yüksek yargı kararları karşısında suç teşkil eden gayrimeşru

çabalarıdır. Kamuoyu önünde dile getirilen bu girişimlere başta Başbakanlık, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve hepsinden önemlisi Çevre ve Orman Bakanlığı'nın da ortak olduğu açıkça dile getirilmektedir. Manisa Turgutlu'daki Çaldağı Nikel madeni ile ilgili önceki ve şimdiki Çevre Bakanları'nın basın ve kamuoyu önünde verdikleri demeçler, en üst düzeydeki kamu kurumlarının ve bu kurumların başındaki başta bakanlar olmak üzere görevlilerin şirket çıkarlarını nasıl yasalardan ve kamu yararından üstün tuttuklarını belgelemiştir.

Soruyoruz!

Sayın Bakanlar ve Bakanlık yetkilileri, kamu hizmeti veren kuruluşlarda çevre ve insan sağlığına ve yararına mı yoksa şirketlerin kar hırsına mı hizmet etmektedir?

Devam eden davalar varken bu açıklamalar yargı organlarını etkileme çabası taşıyor mu?

Ne hükümetin ne Başbakanlığın ne de ilgili bakanlıkların çerçevesi yasalarla belirlenmiş görevlerini Anayasa ve Yasalar aleyhine kullanmaya hatta bu makamları kamuoyu önünde töhmet altında bırakacak girişimlere girmeye hakları vardır. Anayasa'da açıkça suç olarak kabul edilen bu girişimlerin sonucunda kamuoyunda haklı olarak "Çevre ve Orman Bakanı Kimin Bakanı?" diye sorulmaya başlanmıştır.

Aşağıda imzası olan kurumlar olarak;

Başbakanlık ve ilgili adı geçen bakanlıkların maden şirketleri ile Anayasa ve Danıştay kararlarını yok saymaya dönük olarak yaptıkları bütün yazışmaları ve görüşmeleri kamuoyuna açıklamaya davet ediyoruz.

Maden şirketlerinin çıkarlarını korumak adına ülke ve toplum çıkarını gözetmeyen, yargı kararlarını yok sayan girişimlerden derhal vazgeçilmelidir. Yargı kararlarını kendi ifadeleri ile "bypass" etmeye dönük çıkarılacak her türlü, Kanun Hükmünde Kararname, Bakanlar Kurulu Kararı, yönetmelik, genelge, tebliğ ve her ne ad altında olursa olsun yapılacak düzenleyici işlemler Türkiye'nin bir hukuk devleti olduğu gerçeğini yok saymaya dönük bir girişim anlamına gelecektir.

Son olarak yasama organının belirlemesi ve yasayla düzenlenmesi gereken madencilik faaliyetlerinin, yönetmelikle belirlenmesinden vazgeçilmelidir. Maden Yasası ile ilgili bugün yaşanan sorunlar, yasa değişikliği yapılırken dile getirilen eleştirileri haklı çıkarmıştır.

Nerelerde, hangi koşullarda madencilik yapılacağına Türkiye'nin taraf olduğu sözleşmeler ve yargı kararları dikkate alınarak küresel sermayenin değil, halkın çıkarlarını gözeten bir anlayışla ülkemizin doğal varlıkları ile tarihi ve kültürel zenginliklerini koruyacak yasal bir düzenleme acilen hayata geçirilmelidir.

Çağdaş Hukukçular Derneği

TMMOB Çevre Mühendisleri Odası

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası

TMMOB Kimya Mühendisleri Odası

TMMOB Metalurji Mühendisleri Odası

**Anayasa Mahkemesi ve
Danıştay Kararlarından sonra;
Madencilik Faaliyetleri İzin
Yönetmeliğine dayanılarak
verilen madencilik izinlerinin
tamamı geri alınmalıdır.**